

AUTOREFERAT

DOROBEK NAUKOWO-BADAWCZY

IMIĘ I NAZWISKO

Katarzyna Nowakowska

DYPLOMY I STOPNIE NAUKOWE

W 1997 roku na Uniwersytecie Wrocławskim, na Wydziale Filologicznym, w Instytucie Filologii Germańskiej uzyskałam tytuł magistra filologii germańskiej na podstawie pracy pt. *Probleme der Polarität der Persönlichkeit im Menschenwertungsprozeß* napisanej pod kierunkiem prof. dra hab. Norberta Honszy.

W 2002 roku na Uniwersytecie Wrocławskim, na Wydziale Filologicznym, w Instytucie Filologii Germańskiej uzyskałam stopień doktora nauk humanistycznych na podstawie rozprawy pt. *Świat postaci literackich w powieściach Hermanna Hessego na tle jego biografii*, napisanej pod kierunkiem prof. dra hab. Norberta Honszy.

INFORMACJE O DOTYCHCZASOWYM ZATRUDNIENIU W JEDNOSTKACH NAUKOWYCH

Od 2002 roku do chwili obecnej pracuję jako starszy wykładowca (mianowanie, umowa na czas nieokreślony) na Uniwersytecie Warszawskim w Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej.

Od chwili ukończenia studiów magisterskich do dziś jestem związana ze środowiskiem naukowym Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego. Moja regularna

współpraca i kontakty zawodowe z pracownikami naukowymi tego ośrodka akademickiego zaowocowały licznymi projektami i publikacjami naukowymi.

W latach 2004–2006 byłam zatrudniona na umowę zlecenie /o dzieło w Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku, na Wydziale Nauk Humanistycznych.

Od 1998 roku jestem tłumaczem przysięgłym.

WSKAZANIE OSIĄGNIĘCIA NAUKOWEGO WYNIKAJĄCEGO Z ART. 16 UST. 2 USTAWY Z DNIA 14 MARCA 2003 ROKU O STOPNIACH NAUKOWYCH I TYTULE NAUKOWYM ORAZ STOPNIACH I TYTULE W ZAKRESIE SZTUKI (DZ.U. NR 65, POZ. 595 Z PÓŹNIEJSZYMI ZMIANAMI)

- a) **Monografia – Katarzyna Nowakowska: *Oblicza i konteksty tożsamości w literaturze niemieckojęzycznej XX i XXI wieku*, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe 2013, ISBN 978-83-7432-969-9, s. 421.**

Powyższa publikacja stanowi w mojej ocenie znaczące osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, którą wyznaczam jako podstawę do wszczęcia postępowania habilitacyjnego.

- b) **Omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników**

Rozważania zaprezentowane przeze mnie w monografii *Oblicza i konteksty tożsamości w literaturze niemieckojęzycznej XX i XXI wieku* oparte zostały na wybranych dziełach autorów literatury niemieckojęzycznej, którzy w swojej twórczości w pewnym zakresie lub z zasady, pośrednio lub bezpośrednio, poruszają szeroko pojętą problematykę związaną z określeniem tożsamości jednostki lub grupy w rozmaitych jej wymiarach. Analiza twórczości tych pisarzy, poprzez pryzmat skomplikowanych zagadnień związanych z procesem poszukiwania własnego „ja” i odkrywania jego wielowymiarowości, wskazuje moim zdaniem na ich próby sformułowania odpowiedzi na pytanie: „kim jestem?”.

Problematyka omawiana w tej publikacji zasadza się na wybranych sylwetkach autorów tworzących w XX i XXI wieku w Niemczech, Austrii oraz Szwajcarii. Począwszy od

żyjącego na początku ubiegłego stulecia Carla Hauptmanna, przez noblistę z roku 1946 – Hermanna Hessego, tworzących do końca lat dziewięćdziesiątych XX wieku – austriackiego dramaturga Thomasa Bernharda i szwajcarskiego pisarza Maxa Frischa, po tworzących współcześnie Austriaków – Felixa Mitterera, Petera Turriniego i Petera Handkego czy wreszcie pochodzącą z Dolnego Śląska niemiecką poetkę Monikę Taubitz.

Praca ta stanowi kontynuację moich dotychczasowych badań naukowych, których wyniki opublikowane zostały w poprzednich tekstach naukowych mojego autorstwa. Tu jednak rozproszone dotychczas wnioski i refleksje wzbogacone zostały o zagadnienia metodologiczne i analityczne, o wyniki kontynuowanych rozważań naukowych i skomplikowane interdyscyplinarne konteksty, a omawiany tom włącza się, w moim przekonaniu, w dyskurs o kondycji współczesnego człowieka i wskazuje na literaturę jako pełnoprawne narzędzie jej analizy.

W poszczególnych rozdziałach publikacji zawarta została analiza wybranych zagadnień twórczości wymienionych pisarzy na tle dywagacji dotyczących różnych aspektów ich działalności artystycznej; przy tej okazji wyłaniają się wątki i motywy łączące w pewnym zakresie postaci twórców i omawiane utwory. Prezentowane tu omówienia wyraźnie obrazują podejmowane przez wskazanych pisarzy próby określenia własnej tożsamości i własnego miejsca w świecie, uzmysławiając odbiorcy wieloaspektowość i wielowymiarowość terminu „tożsamość”. Mimo że pojęcie to przeżyło już swój intelektualny boom w latach siedemdziesiątych ubiegłego wieku, to zaprezentowany w tomie przekrój myśli twórczej skłonił mnie do przyjrzenia mu się po raz kolejny w kontekście pytań dotyczących jego natury egzystencjalnej. Zabieg ten wydaje się uprawniony, ponieważ pytanie o tożsamość powróciło w rozważaniach współczesnych socjologów, którzy czują się dziś zobowiązani do odpowiedzi na pytanie czy tożsamość w ogóle istnieje, czy jest to pojęcie definiowalne i czy jego dyskursywne ujęcie nie prowadzi na intelektualne manowce, o czym traktuje szeroko ostatnia część monografii.

Autorzy, o których mowa w tomie, ukazują swoje zmagania z procesem krystalizowania się „ja”, a następnie z umiejscowieniem go w różnych kontekstach – społecznym, kulturowym lub narodowym. Pytania, które u większości omawianych pisarzy budzą największą troskę i zainteresowanie, to między innymi kwestie – czy podczas prób samopoznawczych jednostka odnajduje swoje miejsce w rolach, które narzuca jej otoczenie, czy akceptuje przypisaną jej tożsamość, a może podejmuje próby pozbycia się

przyznanej jej przez społeczeństwo etykiety, a także – czy każdy z nas ma obowiązek spełniania w tym względzie oczekiwań innych, czy powinien raczej, kształtując swoją osobowość i określając swoją rolę w świecie, poszukiwać pewnej odrębności w stosunku do gotowych społecznych schematów, więcej – wykazać otwartość na to, co nowe, inne, odmienne i nie zawęzać swojego myślenia do ram nakreślonych wszelkiego rodzaju granicami czy to mentalnymi, czy chociażby państwowymi.

Tożsamość ukazywana jest przez wspomnianych autorów niejako z dwóch perspektyw. Po pierwsze – jako narzucona z góry i wymuszana na jednostce przez rozmaite mechanizmy instytucjonalne, wymagająca odgrywania konkretnych ról społecznych, w tym także jako wynikająca ze stygmatyzacji wywołanej cechami fizyczności, na przykład niepełnosprawnością, starością, orientacją seksualną. W wymienionych wariantach może ona stać się swego rodzaju piętnem. Po drugie zaś jako tożsamość oparta na przynależności do pewnej grupy, związana z poczuciem rozmaicie pojętej wspólnoty, na przykład narodowej, w tym również jako tworząca się na tej podstawie tożsamość zbiorowa. W tych przypadkach dla odmiany może ona stanowić dobro poszukiwane i pożądane.

Elementem łączącym sylwetki wskazanych w tomie twórców – Hermanna Hessego, Petera Handkego, Thomasa Bernharda, Felixa Mitterera, Petera Turriniego czy Moniki Taubitz – jest ponadto próba przeprowadzenia poprzez własne akty twórcze formy terapii, pozwalającej na uporanie się z doznanyymi (najczęściej w dzieciństwie) traumami towarzyszącymi procesowi poszukiwania swojego miejsca w świecie, powstałymi zazwyczaj, ale nie tylko, w trakcie konfrontacji z otoczeniem, jego normami i oczekiwaniami. Wymienieni pisarze występują przy tym w obronie innych pokrzywdzonych, wspomagając jednostkę w walce o jej prawa do indywidualnego rozwoju i zdefiniowania swojej tożsamości w różnych jej wymiarach, Peter Turrini i Felix Mitterer zaś wierzą, że ich sztuka przybrać może dzięki tak zaprezentowanemu problemowi charakter dydaktyczny i, co za tym idzie, może zmienić świat na lepsze.

W części pierwszej zatytułowanej *Wspomnienia* zamieszczone zostały rozdziały poświęcone pisarzom, którzy w prezentowanych w monografii dziełach odnoszą się do zagadnienia kształtowania własnej osobowości na płaszczyźnie rodziny, szczególną wagę przywiązując do doświadczeń wyniesionych z okresu dzieciństwa. Część druga – *Wykluczenia* to kilka analiz utworów poruszających kwestię tożsamości w aspekcie

interakcji społecznych, część trzecia – *Wyznania* dotyka problemu przynależności narodowej, terytorialnej i wyznaniowej, wreszcie część czwarta – *Warianty* omawia twórczość autorów, którzy tematykę budowania i określania własnej osobowości, a także poszukiwania wymarzonego miejsca w świecie, odnoszą do możliwości, jakie daje fikcja powieściowa i teatralna.

Fragment części pierwszej poświęcony dziełu *Pełnia nieszczęścia* Petera Handkego przedstawia wspomnienia autora z czasów dzieciństwa, w tym kwestię niejednorodnych narodowościowo i kulturowo korzeni pisarza, która położyła się długim cieniem na jego życiu i twórczości. W opowiadaniu, na tle tychże wspomnień, Handke relacjonuje dramat swojej matki – kobiety pochodzącej z tzw. nizin społecznych, pozbawionej naturalnego prawa do rozwoju własnej indywidualności, zmuszonej do poszukiwania spełnienia jedynie w roli żony i matki. Zamieszczona następnie analiza powieści *Rosshalde* Hermanna Hessego przedstawia konflikt artysty próbującego pogodzić rolę męża i ojca z oddaniem się swojemu powołaniu. Rozdział zatytułowany *W poszukiwaniu duchowej autonomii człowieka. Hermanna Hessego literacka reintegracja osobowości* zamyka część *Wspomnienia* i prezentuje zmagania jednostki znajdującej się pod wpływem dwóch przemożnych sił – dążenia do indywidualności i konieczności dopasowania się do oczekiwań otoczenia. Osnowę tworzy w tym przypadku powieść Hermanna Hessego *Demian*, w której pisarz relacjonuje podobną do własnej drogę prowadzącą bohatera od uwolnienia się z okowów rodzinnej tradycji i jej autorytetów ograniczających rozwój indywidualności do ostatecznego wyzwolenia jednostki od narzuconych siłą dogmatów, norm i konwencji.

Część *Wykluczenia* składa się z czterech rozdziałów. Problem hierarchii wartości społeczeństwa konsumpcyjnego, a w nim miejsca ludzi starych, poruszony został w pierwszym z nich, poświęconym dramatom Felixa Mitterera *Syberia*, *Pantera* i *Pszenica na autostradzie*. Mitterer włącza się w walkę przeciw stygmatyzacji i dyskryminacji ludzi starych, którzy w społeczeństwie kategoryzowani są jako grupa skazana na izolację. *Motyw tożsamości narzuconej w sztukach „plebejskich” Petera Turriniego i Felixa Mitterera* to tytuł następnego rozdziału tej części monografii omawiającego sztuki Petera Turriniego *Świniobicie* i Felixa Mitterera *Głupkom wstęp wzbroniony!*. Rola lokalnego „głupka”, jaką ma odgrywać główny bohater Mitterera, narzucona mu przez najbliższe, a następnie usankcjonowana przez dalsze otoczenie, naznacza go piętnem na całe życie.

Podobnie historia Valentina ze *Świniobicia* to opowieść o chłopcu, który nie mogąc pozbyć się swojej odmienności wyrażającej się w ułomności jego ciała, zostaje przez swoje wiejskie otoczenie skazany na zagładę. Bohaterem kolejnego rozdziału części drugiej, zatytułowanego *Ofiara Abrahama na ołtarzu konwencji. Felix Mitterer o problemie mniejszości seksualnych*, jest mieszkający na prowincji homoseksualista Piotr, który przegrywa trudną i długą walkę o uznanie przez ojca jego odmienności seksualnej. *O olbrzymie, który marzył o tym, żeby stać się nie-wielkim...* to tytuł tekstu poświęconego dziełu Petera Turriniego. Jego bohater, postać historyczna, Franz Winkelmeier zostaje odrzucony przez swoją społeczność nie z powodu przekonań, o które mógłby walczyć lub je zmieniać, lecz ze względu na fakt, na który nie ma żadnego wpływu – jego zbyt duży wzrost.

Część *Wyznania*, zajmującą się zagadnieniem poczucia przynależności terytorialnej i tożsamości narodowej, otwiera tekst poświęcony twórczości Thomasa Bernharda. Przedstawia on jego wybranych bohaterów, tworzących galerię samotnych i zdziwaczałych ekscentryków oraz niejako w jej tle problem złożonego uczucia, jakie pisarz żywił do własnej ojczyzny, uczucia miłości przemieszanej z nienawiścią. Istotna jest tu również próba wskazania na możliwe przyczyny takiej postawy sugerującej dylematy tożsamościowe pisarza. W dalszych rozdziałach przedstawiona została analiza wybranych aspektów twórczości Carla Hauptmanna, pisarza niemieckiego tworzącego na Dolnym Śląsku. Hauptmann opisywał krajobrazy i mieszkańców swojej śląskiej ojczyzny, z którą łączyła go głęboka więź, znacząca dla niego więcej niż przywiązanie do państwa w rozumieniu przynależności narodowej. Był wielkim popularyzatorem wiedzy o kulturze i życiu mieszkańców tego zróżnicowanego pod względem kulturowo-narodowościowym regionu. Kolejny rozdział tej części zgłębia szczególnie przypadek kształtowania tożsamości związanej z przynależnością do danego miejsca, o czym mowa w twórczości autorów poświęcających swoje prace ich utraconej „małej ojczyźnie”, a także kwestii identyfikacji z nową ojczyzną. W ujęciu tym zaprezentowane zostały wiersze pochodzących z Dolnego Śląska niemieckich pisarzy – Dietmara Scholza, Dagmar Nick oraz poezja i proza Moniki Taubitz. Wymienieni poeci próbują udzielić odpowiedzi na pytania: jaka jest definicja pojęcia „ojczyzna”, czy związane jest ono wyłącznie z miejscem urodzenia, okresem dzieciństwa, przywiązaniem do danego krajobrazu i ludzi tworzących daną społeczność, czy może ono kształtować się w innych okolicznościach

i ewoluować z czasem. Część *Wyznania* zamyka fragment prezentujący uniwersalny, ponadczasowy i ponadnarodowy charakter dzieł Hermanna Hessego, stanowiących przyczynek do krzewienia tolerancji wobec odmienności i różnorodności narodów, kultur, tradycji oraz wyznań, bez propagowania przywiązania do jednej tożsamości narodowej.

Część czwartą, badającą pojęcie tożsamości powstającej i realizującej się w iluzorycznym świecie literatury oraz teatru otwiera tytuł *Subiektywizm, czyli postscriptum do poetyki wariantów Maxa Frischa*, zapowiadający omówienie utworów *Stiller*, *Santa Cruz*, *Biografia. Gra* i *Powiedzmy, Gantenbein*. Najwięcej uwagi poświęcam tu pytaniu, które nieustannie zajmowało pisarza w jego pracy twórczej, a mianowicie czy w ogóle, a jeśli już, to na ile, możliwe jest scharakteryzowanie sylwetki danego człowieka. Powieść *Powiedzmy, Gantenbein*, podobnie jak dramat *Biografia*, ukazują możliwości, jakie daje w przedstawieniu potencjalnych biografii jednego człowieka fikcja literacka, która jest w stanie opisać wiele wariantów danej egzystencji, faktycznie niedostępnych jednostce w rzeczywistości. Podobnie widzi rolę literatury Peter Turrini, o czym traktuje rozdział pt. *Autokreacje bohaterów w dramatach Petera Turriniego*. Wspomniana przy tej okazji, oprócz *Alpejskich zórz* i *Miłości na Madagaskarze*, sztuka *Otwarcie* to pochwała teatru jako miejsca produkowania iluzji, a przy tym tworzenia nadziei. Miejsca, w którym wszystko jest możliwe i w którym realizują się marzenia zarówno bohaterów, jak i widzów. Kreowane przez Turriniego postaci tworzą swój określony wizerunek, wykorzystując go do ucieczki przed rzeczywistością odbieraną jako nieznośna, ucieczki w świat alternatywny wobec tego, w którym przyszło im żyć. Dają upust swoim ukrytym pragnieniom daleko wykraczającym poza wszelkie ramy konwencji, przeżywają u Turriniego chwilę wyzwolenia, odgrywając różne role w swoim wymyślonym teatrze. Autorzy, których utwory zostały zaprezentowane w omawianym tomie, tworzyli swoje teksty, opierając się głównie na własnych przeżyciach i doświadczeniach życiowych, ich warsztat pisarski niekoniecznie musiał czerpać inspiracje z innych nauk, psychologii czy socjologii; podczas aktu twórczego nie byli zobligowani do stosowania, co rozumiałe, określonych kategorii naukowych pozwalających pogłębić analizę problemu. Jednak wnioski, jakie zrodziły się po lekturze omówionych utworów, skłoniły mnie do tego, aby zasięgnąć w kwestii rozpatrywanej materii również opinii teoretyków, między innymi Zygmunta Baumana, Howarda S. Beckera, Kennetha J. Gergena, Anthony'ego Giddensa, Ervinga Goffmana czy Stanisława Miki. Część piąta, zamykająca

tom, zatytułowana *Oblicza i konteksty* to podsumowanie wątków przewodnich i motywów łączących poszczególne utwory omawiające z różnych perspektyw zagadnienie wielowymiarowości i wielokontekstowości jednostkowego „ja”. Została ona wzbogacona o opinie socjologów, psychologów społecznych i antropologów kultury, stanowiące komentarz do przeprowadzonych badań. Wprowadzone tu zostały ogólne definicyjne ramy pojęcia „tożsamość”, poruszono kwestie mechanizmów społecznych wymagających od jednostki przyjmowania określonych ról społecznych, czy też pozwalających jej utożsamiać się z różnymi grupami społecznymi, oraz mechanizmów powodujących stygmatyzację osób niespełniających w jakimś zakresie norm oraz prowadzące do wykluczania jednostek z grupy. Wskazałam tu ponadto na okoliczności, jakie towarzyszą na przełomie wieków i na początku XXI wieku procesom budowania tożsamości jednostki, która w dobie globalizacji i unifikacji społeczeństw konsumpcyjnych, gwałtownych przemian politycznych, społecznych i kulturowych wymyka się znanym dotychczas klasyfikacjom. Podjęłam również w tym miejscu próbę odpowiedzi na kilka pytań, między innymi: do czego prowadzi kwestionowanie tychże klasyfikacji i szerokie możliwości autokreacji, jakie daje jednostce świat współczesny; jak zjawiska te wpływają na ogląd konstrukcji własnej tożsamości jednostki oraz na kondycję współczesnego człowieka stojącego wobec szerokiej skali możliwości dowolnego doboru elementów pozwalających kształtować jego, dziś dynamiczną i w swojej niejednorodności niezwykle polimorficzną tożsamość.

Z uwagi na komparatystyczny i interdyscyplinarny charakter pojęcia „tożsamość” publikacja ta z oczywistych względów nie wyczerpuje analizy wielowątkowego przedmiotu badań, stanowi jedynie próbę syntezy zagadnienia w konkretnej konfiguracji portretów prezentowanych artystów i wybranych motywów poruszanych przez nich w ich bogatej twórczości. Jej poszczególne fragmenty mogą natomiast wskazywać kierunki badań, w których wydaje się zasadne pogłębianie analizy życia i dzieł poszczególnych autorów. Na potrzeby tomu wybrani pisarze ukazani zostali przeze mnie z jednej perspektywy – poprzez pryzmat odpowiedzi, której każdy z nich tworząc swoje dzieła starał się sobie, a przy okazji swoim odbiorcom udzielić, odpowiedzi na pytanie: „kim jestem?”.

CHARAKTERSYTYKA POZOSTAŁEGO DOROBKU NAUKOWO-BADAWCZEGO

Moje dotychczasowe publikacje¹ tworzą pięć pól badawczych, którymi zajmowałam się w pracy naukowej i z których w dużej mierze wyrosły przemyślenia i wnioski zebrane w monografii prezentowanej powyżej jako znaczące osiągnięcie naukowe. Są to:

1. Problematyka tożsamości w twórczości Hermanna Hessego
2. Literatura niemiecka na Śląsku w XX wieku
3. Współczesna literatura austriacka
4. Recepcja literatury niemieckojęzycznej w Polsce po 1945 roku
5. Literatura w nauczaniu języków obcych

Lista publikacji i oświadczenia współautorów w załączniku.

1. PROBLEMATYKA TOŻSAMOŚCI W TWÓRCZOŚCI HERMANNA HESSEGO

Moja fascynacja postacią i twórczością Hermanna Hessego rozpoczęła się na etapie pisania pracy magisterskiej zatytułowanej *Probleme der Polarität der Persönlichkeit im Menschenwerdungsprozeß*, której promotorem był prof. dr hab. Norbert Honsza. Praca ta została poświęcona obecności problematyki dualizmu świata i ludzkiej natury w wybranych utworach Hermanna Hessego, i obecnym w twórczości pisarza odniesieniom do teorii C.G. Junga. Dokonane przeze mnie badania dotyczące powyższej tematyki postanowiłam kontynuować w dysertacji pt. *Świat postaci literackich w powieściach Hermanna Hessego na tle jego biografii*, której promotorem był również prof. dr hab. Norbert Honsza. Wyniki analiz ośmiu utworów prozatorskich Hessego zaprezentowanych w dysertacji i materiałów zebranych podczas mojej podróży po Niemczech oraz Szwajcarii śladami Hermanna Hessego zostały opublikowane w 2004 roku w wydawnictwie ATUT w formie monografii pt. *Hermann Hesse w poszukiwaniu własnej tożsamości. Bohaterowie literaccy jako transformacje ich autora*. Rezultatem badania analogii między życiem pisarza a postawami bohaterów kreowanych przez niego w powieściach było określenie i opisanie przeze mnie powtarzającego się modelu postaci głównych bohaterów omawianych dzieł literackich. Model ten, bazując na zaczerpniętej z biografii wiedzy

¹ Publikacje zamieszczane były między innymi w czasopiśmie punktowanych np. „Orbis Linguarum” 8 pkt, „Studia Germanica Gedanensia” 7 pkt, „Studia Niemcoznawcze” 4 pkt.

na temat przyczyn powstania takiej a nie innej jego konstrukcji, przybliżył jednocześnie sylwetkę twórcy, ukazując ją nie tylko przez pryzmat danych biograficznych, lecz także dopełniając jej obraz dzięki całej grupie figur reprezentujących poglądy pisarza i złożoność jego charakteru. Recenzję mojej publikacji napisaną przez prof. dra hab. Lecha Kolago odnotowałam w „Studiach Niemcoznawczych” w tomie XXXIII z roku 2006 (s. 613–615). Książka została, z uwagi na zainteresowanie, którym cieszyła się na rynku wydawniczym, wznowiona i opublikowana w wersji rozszerzonej w 2006 roku. Wydawnictwo ATUT zadbało o jej promocję i podczas 15. Wrocławskich Promocji Dobrych Książek, które odbyły się w dniach 30 listopada – 3 grudnia 2006 roku we Wrocławiu zorganizowało w Małym Salonie Literackim mój wieczór autorski poświęcony prezentacji publikacji.

Wraz z wydaniem książki nie zarzuciłam badań nad omawianą powyżej tematyką i w ramach podanego tu obszaru badawczego opublikowałam jeszcze kilka tekstów dotyczących życia i twórczości noblisty. Jednym z nich jest publikacja stanowiąca rozdział monografii pt. *Hüter des Humanen. Festschrift für Prof. Dr. Bernd Balzer zum 65. Geburtstag* (pod red. Edwarda Białka, Eugeniusza Tomiczka, Marka Hałuba) z 2007 roku zatytułowany *Das Individuum auf dem Weg nach Innen – zur geistigen Autonomie des Menschen in Hermann Hesses Seelenbiographien*. Zwracam w niej uwagę na postulowaną przez Hessego w jego twórczości tzw. drogę do wnętrza – „Weg nach Innen”. Pisarz uważał bowiem, że wszelkie kryzysy społeczne czy ekonomiczne jego epoki wynikają z wewnętrznego kryzysu jednostki. Jego idea odnowy ludzkości, postulowana również przez innych intelektualistów po kataklizmie pierwszej wojny światowej, bazowała na duchowej odnowie pojedynczego człowieka, mozolnej pracy nad budową własnej osobowości i autonomicznej postawy suwerennej jednostki.

Inny z wymienionej grupy tekstów to w pierwszej wersji referat wygłoszony na Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Germanistik als Kulturvermittler” zorganizowanej przez Instytut Germanistyki i Romanistyki Uniwersytetu w Tartu, w Estonii, która odbyła się w dniach 17–20 kwietnia 2007 roku. Został on opublikowany w tomie pokonferencyjnym *Germanistik als Kulturvermittler. Vergleichende Studien. Vorträge der III. Germanistenkonferenz an der Universität Tartu* (pod red. Terje Loogus, Reet Liimets) w 2008 roku pod tytułem *Zum übernationalen Charakter der Werke eines Alemannen. Über Achtung vor anderen Menschen und Kulturen im Schaffen von*

Hermann Hesse. W tekście tym ukazuję Hessego jako człowieka o wielonarodowościowym pochodzeniu, dla którego pojęcie „ojczyzny” nie wiązało się z pojęciem „nacji” ani z podziałami politycznymi, lecz co najwyżej geograficznymi, człowieka, który odrzucał wszelkie uprzedzenia i nacjonalizmy, propagował mistyczną drogę do odnalezienia samego siebie i poszukiwał pozakonfesyjnej, uniwersalnej religii niezwiązanej z żadnym Kościołem. Przypominam tu, że tego rodzaju poglądy pisarza, wynikające między innymi z wieloletnich studiów nad literaturą i filozofią Dalekiego Wschodu, zyskały duży oddźwięk przede wszystkim w latach sześćdziesiątych wśród młodzieży amerykańskiej, która protestowała w tym czasie przeciwko establishmentowi, przeżywała kryzys autorytetów, konfrontowana była z problemami dyskryminacji rasowej i wojny w Wietnamie.

W 2011 roku uczestniczyłam w projekcie, przygotowywanym przez prof. dra hab. Edwarda Białka i dra Grzegorza Kowala z Uniwersytetu Wrocławskiego, do którego zostało zaproszonych 96 autorów z kilkunastu ośrodków akademickich, reprezentujących kilka dyscyplin humanistycznych, a którego celem było opublikowanie w tomie zbiorowym interpretacji najważniejszych dzieł literatury niemieckiej. W II tomie monografii *Arcydzieła literatury niemieckojęzycznej. Szkice – Komentarze – Interpretacje* zamieściłam dwie eksplikacje dotyczące sztandarowych dzieł Hermanna Hessego: *Hermann Hesse i Harry Haller w drodze do Królestwa Nieśmiertelnych*. „*Wilk stepowy*” oraz *Życiorysy do przymiarki*. „*Siddhartha*”.

2. LITERATURA NIEMIECKA NA ŚLĄSKU W XX WIEKU

Moje zainteresowania w wymienionym powyżej obszarze badawczym zaowocowały kilkoma tekstami, w których zajmowałam się twórczością niemieckich pisarzy pochodzących z Dolnego Śląska. Z wyjątkiem Carla Hauptmanna związki tychże pisarzy z ich tzw. małą ojczyzną zostały zerwane w okresie po drugiej wojnie światowej, stąd ich twórczość w dużej mierze poświęcona jest zagadnieniom oscylującym wokół tej problematyki.

W związku z moim zaangażowaniem w prace Komitetu Redakcyjnego serii „Nowe Książki z Niemiec” publikowanej w wydawnictwie ATUT podjęłam się w 2007 roku pierwszej samodzielnej redakcji tomu wierszy pochodzącej z Dolnego Śląska i zmuszonej

opuścić go już w 1933 roku niemieckiej autorki Dagmar Nick. Zbiór ten został wydany z okazji 80. rocznicy urodzin poetki. Praca nad redakcją tomu, który ukazał się pod tytułem *Przydrożne znaki* i zawiera moje *Postłowie* oraz kilka wierszy w moim przekładzie, przyczyniła się do opublikowania kolejnych tekstów poświęconych liryce Dagmar Nick, pierwszy z nich nosił tytuł *Die „... von Herzmeteoriten geschlagene Landschaft“ in ausgewählten Gedichten von Dagmar Nick* i ukazał się w czasopiśmie „Silesia Nova. Vierteljahresschrift für Kultur und Geschichte” w 2008 roku.

W 2006 roku opublikowana została w serii „Nowe Książki z Niemiec” powieść **Moniki Taubitz: *Przez dziurę w płocie. Opowieść z dzieciństwa 1944-1946.*** Jej lektura zainspirowała mnie do głębszego zaznajomienia się z twórczością niemieckiej pisarki i poetki. W 2009 roku ukazała się w specjalnym wydaniu czasopisma „Orbis Linguarum” (Vol. 34), przygotowanym jako „Teksty ofiarowane Profesorowi Feliksowi Przybylakowi” moja recenzja ww. książki, opisującej z perspektywy małej dziewczynki dzieciństwo autorki spędzone w malowniczych zakątkach Dolnego Śląska, dzieciństwo szczęśliwe i traumatyczne zarazem, bo przypadające na czas wojny.

Wydany dwukrotnie w serii „Nowe Książki z Niemiec”, dwujęzyczny tom poezji Moniki Taubitz *Ten kraj dał mi słowo swoje. Wiersze o Śląsku / Ein Land gab mir sein Wort. Gedichte über Schlesien*, zawierający wiersze poświęcone okresowi życia poetki spędzonemu na Dolnym Śląsku i refleksjom na temat tamtejszych krajobrazów oraz architektury wzbudził moje zainteresowanie i ponownie zwrócił moją uwagę na jej twórczość. Zaowocowało to dalszymi publikacjami poświęconymi tym razem nie tylko utworom Taubitz, lecz także umiejscowieniu ich w szerszym kontekście zagadnienia przesiedleń po drugiej wojnie światowej i odniesieniu go do prac innych autorów, którzy tworzyli swoje teksty odnosząc się do problematyki utraconej ojczyzny z różnych perspektyw. W 2010 roku ukazała się jako rozdział w monografii *Deutsch-polnische Beziehungen in Kultur und Literatur* (pod red. Lecha Kolago, Katarzyny Grzywki, Małgorzaty Filipowicz) moja publikacja *Heimat verlieren und Heimat gewinnen. Heimatverlust in ausgewählten Texten deutscher und polnischer Autoren*, a następnie również jako rozdział w tomie pokonferencyjnym pt. *Sprache und Kultur als gemeinsames Erbe im Grenzgebiet* (pod red. Grażyny Łopuszańskiej) mój tekst *Literarisches Schaffen der vertriebenen Autoren für eine gemeinsame Zukunft*.

Moje zainteresowania badawcze udało mi się wesprzeć osobistą znajomością z poetką, spotkaniami i rozmowami, również w ramach wspólnego członkostwa w Niemiecko-Polskim Towarzystwie Uniwersytetu Wrocławskiego. Z uwagi na moje zaangażowanie w badania nad ww. tematyką, przewodnicząca Towarzystwa Wangener Kreis – Gesellschaft für Literatur und Kunst „Der Osten” Stefanie Kemper poprosiła mnie o wygłoszenie laudacji na cześć Moniki Taubitz jako odchodzącej wieloletniej przewodniczącej Wangener Kreis, podczas 62. Wangener Gespräche w dniach 27–30 września 2012 roku. Spotkanie w Wangen zaowocowało dalszymi międzynarodowymi kontaktami i zaproszeniem do siedziby Stiftung-Gerhart-Hauptmann-Haus w Düsseldorfie w celu wygłoszenia odczytu z okazji uroczystego wręczenia Monice Taubitz prestiżowej nagrody literackiej imienia Andreasa Gryphiusa w dniu 26 października 2012 roku. Wystąpienie nosiło tytuł *Andreas Gryphius und andere schlesische Autoren im Schaffen von Monika Taubitz*, zostało opublikowane we fragmentach w niemieckim czasopiśmie „Die Künstlergilde. Bildende Kunst, Literatur, Musik, Fotografie, Publizistik Esslingen”. Po raz trzeci występowałam z przemówieniem na temat twórczości poetki podczas 63. Wangener Gespräche w dniach 26–29 września 2013 roku. Tym razem obok referatu na temat liryki *Zum dichterischen Wort von Monika Taubitz* w tym warsztatu poetyckiego i motywów przewodnich jej wierszy prezentowałam wydany pod moją redakcją w 2013 roku w wydawnictwach Quaestio i Neisse Verlag tomik wierszy Moniki Taubitz *Flußleben*. Tekst przemówienia ukazał się w czasopiśmie „Silesia Nova”, w 2013 roku. Natomiast wiersze zebrane przeze mnie do tomiku *Flußleben* w wersji niemieckiej zostały przetłumaczone na język polski i wydane w 2014 roku w kolejnej dwujęzycznej publikacji serii „Nowe Książki z Niemiec” pt. *Flußleben. Gedichte / Żywot rzeki. Wiersze*.

We współpracy z prof. dr. hab. Robertem Małeckim, dyrektorem Instytutu Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego, i Kołem Naukowym IG zorganizowałam w dniach 14–16 maja 2013 roku wizytę Moniki Taubitz i Anne Wachter (również współpracującej z Wangener Kreis) na Uniwersytecie Warszawskim. Odbyła się ona w ramach uruchomionego przez nas cyklu spotkań „**Deutsche Literatur und Kultur hautnah**”. W przygotowaniu znajduje się tom z tekstami związanymi z tematyką seminarium pt. *Regionen der Kulturen – Kulturen der Regionen*, którego jestem współredaktorem. Monika Taubitz zamieściła swoje refleksje związane z naszą dotychczasową współpracą w eseju *Mein Schlesien – meine Schlesier* zamieszczonym w tomie *Mein Schlesien –*

meine Schlesier. Zugänge und Sichtweisen (Teil 2), hrsg. v. Marek Hałub, Matthias Weber, Leipzig: Leipziger Universitätsverlag 2014, s. 157 (Band 6. in der Reihe *Schlesische Grenzgänger* hrsg. v. Gerald Diesener, Wojciech Kunicki, Iwona Bartoszewicz).

We współredagowanej przeze mnie serii „Nowe Książki z Niemiec” ukazały się oprócz kolejnych dwóch dwujęzycznych tomów poezji Moniki Taubitz (*Vor unsichtbaren Ufern. Ausgewählte Gedichte / U niewidzialnych brzegów. Wiersze wybrane* (2009) i *Stillgelegte Gleise. Gedichte / Martwy tor. Wiersze* (2012)), będących przedmiotem moich refleksji badawczych, utwory liryczne Dietmara Scholza, które znalazły się w kręgu moich zainteresowań naukowych. Analiza wybranych wierszy Dietmara Scholza ze zbiorów *Wilder Wein. Gedichte / Dzikie wino. Wiersze* (2012) i *Stationen. Gedichte / Stacje. Wiersze* (2013) znajduje się w jednym z rozdziałów mojej monografii *Oblicza i konteksty literatury niemieckojęzycznej XX i XXI wieku*.

Z wymienionymi powyżej tekstami korespondują również moje publikacje poświęcone niemieckiemu pisarzowi Carlowi Hauptmannowi żyjącemu i tworzącemu na początku XX wieku w Szklarskiej Porębie. To na przykład opublikowany w 2007 roku jako artykuł w „Studiach Niemcoznawczych” (tom XXXV, pod red. Lecha Kolago) tekst *O zmianie perspektywy w recepcji twórczości Carla i Gerharta Hauptmannów* lub publikacja *Polnische Inspirationen eines deutschen Dichters und seine literarische Tätigkeit in Schreiberhau*, która ukazała się w 2011 roku w tomie *Deutsch-polnische Beziehungen in Kultur und Literatur* (pod red. Lecha Kolago, Katarzyny Grzywki, Małgorzaty Filipowicz). W pierwszym z wymienionych tekstów zwracam uwagę na różnice, jakie istnieją w zasięgu recepcji utworów Gerharta i Carla Hauptmannów w Polsce i omawiam pokrótce rozwój tej sytuacji w ostatnich latach. W drugim z tekstów omawiam wybrane fragmenty z życia Carla Hauptmanna spędzonego w Szklarskiej Porębie.

3. WSPÓŁCZESNA LITERATURA AUSTRIACKA

W kręgu moich badań znalazły się również teksty współczesnej literatury austriackiej. Rozwój zainteresowań naukowych związanych z tym obszarem literaturoznawczym miał swoje etapy, a rozpoczął się szeroko zakrojonym projektem badawczym, w którym skupiłam się na rozpoznaniu stanu recepcji literatury austriackiej w Polsce. Kilkuletnie

badania w tym zakresie, oparte na współpracy z wieloosobowym zespołem składającym się z pracowników naukowych z kilku ośrodków badawczych w Polsce, zaowocowały trzema publikacjami monograficznymi redagowanymi przeze mnie wspólnie z prof. dr. hab. Edwardem Białkiem. Projekt ten, w którego skład weszły ostatecznie trzy współredagowane przeze mnie tomy, zainspirował mnie następnie do pogłębiania wiedzy w obszarze literatury austriackiej, przede wszystkim współczesnej.

Pierwsza, najobszerniejsza publikacja w ramach ww. projektu to *Literatura austriacka w Polsce w latach 1980–2008. Bibliografia adnotowana*, pod red. Edwarda Białka i Katarzyny Nowakowskiej, Wrocław: Oficyna Wydawnicza ATUT – Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe 2009, s. 518. Mój wkład pracy w redakcję książki (szacowany na 80%) polegał na częściowym pozyskaniu środków finansowych na realizację projektu, koordynacji współpracy z poszczególnymi uczestnikami projektu, opracowaniu schematu, według którego pozostali autorzy przygotowywali osobne moduły publikacji – hasła bibliografii. Ponadto zajmowałam się korektą redakcyjną tekstów, przygotowałam także indeks tłumaczy, jestem również autorką wielu haseł. Wraz z prof. dr. hab. Edwardem Białkiem napisałam *Wstęp* do bibliografii. To szczegółowe opracowanie zawierające adnotowane wykazy literatury podmiotowej i przedmiotowej dokumentujące recepcję piśmiennictwa austriackiego w Polsce w latach 1980–2008 przyczynia się do usystematyzowania wiedzy na temat form i zakresu polskiej recepcji literatury austriackiej w ostatnim ćwierćwieczu. Praca ta nie tylko obrazuje zasięg zainteresowania w naszym kraju twórczością przedstawicieli literatury austriackiej i potwierdza wysoką pozycję piśmiennictwa naddunajskiej republiki w Polsce, lecz także stara się określić i zaznaczyć wielką rolę poszczególnych wydawnictw, czasopism, tłumaczy i teatru jako instytucji wpływającej w znaczący sposób na upowszechnianie dorobku twórców austriackich w Polsce. Bibliografia zawiera również aneks z wykazem polskich antologii literatury austriackiej i wybranych tomów zbiorowych oraz artykułów dotyczących historii literatury austriackiej i jej recepcji w Polsce, a także spis opracowań do historii Austrii i polsko-austriackich stosunków kulturalnych.

Warto tu wymienić dwie pozytywne recenzje wystawione publikacji – napisaną przez prof. dra hab. Stefana H. Kaszyńskiego, zamieszczoną w czasopiśmie „Convivium. Germanistisches Jahrbuch Polen”, Bonn 2010, s. 345–348 i drugą, autorstwa prof. dra hab.

Jacka Rzeszotnika opublikowaną w czasopiśmie „Studia Niemcoznawcze” tom XLVI, pod red. Lecha Kolago, Warszawa 2010, s. 669–673.

Kontynuacją ww. projektu było **Symposium Naukowe „Literatura austriacka w Polsce w latach 1980–2009”**, podczas jego organizacji pełniłam rolę kierownika naukowego. Odbyło się ono w dniach 28–29 kwietnia w 2010 roku, a zorganizowane zostało przez Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Instytut Humanistyczny Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu. Wsparcia finansowego i materialowego udzielił przedsięwzięciu Konsulat Honorowy Republiki Austrii we Wrocławiu. Punktem wyjścia do obrad podczas symposium było podsumowanie wyników badań, do których doprowadziła kwerenda przeprowadzona podczas prac nad powstałą wcześniej *Bibliografią adnotowaną*; skłoniło ono uczestników do formułowania wniosków na temat preferencji wydawniczych i czytelniczych oraz skali obecności twórczości poszczególnych autorów z Austrii w świadomości polskiej publiczności literackiej. Wyniki obrad zostały opublikowane w kolejnym tomie *Literatura austriacka w Polsce w latach 1980–2010. Szkice do historii recepcji*, pod red. Edwarda Białka i Katarzyny Nowakowskiej, Wałbrzych: Wydawnictwo Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Angelusa Silesiusa 2010, s. 194. Mój wkład pracy w redakcję ww. publikacji (szacowany na 75%) polegał na zebraniu wyników obrad symposium, opracowaniu redakcyjnym tekstów, wygłoszonych wcześniej jako referaty, włączeniu tekstu mojego autorstwa. Tom ten to zestaw szkiców do historii polskiej recepcji literatury austriackiej w ostatnich dziesięcioleciach analizujących polskie style odbioru dokonań literackich kilkunastu autorów austriackich i, co istotne, ponownie wynik współpracy germanistów z kilku polskich ośrodków akademickich (Gdańsk, Poznań, Toruń, Wałbrzych, Warszawa i Wrocław).

Trzecia i ostatnia część badań nad recepcją literatury austriackiej w Polsce zakończyła się wydaniem tomu *Anioły i demony zapomnienia. Szkice o literaturze austriackiej XX i XXI wieku*, pod red. Edwarda Białka i Katarzyny Nowakowskiej, Wrocław: Quaestio 2011, s. 201. Stanowi on zbiór esejów i szkiców o literaturze austriackiej XX i XXI wieku i przybliży polskie modele odbioru piśmiennictwa austriackiego, będąc uzupełnieniem opublikowanych wcześniej wyników badań. Mój wkład pracy w redakcję ww. publikacji (szacowany na 75%) polegał na opracowaniu koncepcji redakcyjnej tomu, zebraniu

tekstów od poszczególnych autorów i ich korekcie redakcyjnej, a także zamieszczeniu w tomie rozdziału mojego autorstwa.

W celach naukowych związanych między innymi z powstaniem pierwszego ze wspomnianych tomów otrzymałam w 2008 roku od **Austriackiego Towarzystwa Literackiego (Österreichische Gesellschaft für Literatur)** stypendium naukowe, pozwalające mi na zorganizowanie pobytu w celach badawczych w Wiedniu. W związku z moimi zainteresowaniami naukowymi w omawianym zakresie przyznano mi jeszcze dwa inne stypendia. W 2012 roku otrzymałam stypendium w ramach umowy bilateralnej Uniwersytetu Warszawskiego z Uniwersytetem Wiedeńskim, a następnie w 2013 roku, już w celu ukończenia rozprawy habilitacyjnej składającej się w dużej mierze z analiz utworów współczesnych pisarzy austriackich, przyznano mi **stypendium Austriackiego Forum Kultury**, otrzymane od Biblioteki Austriackiej w Warszawie, również na pobyt w celach naukowych w Wiedniu.

W swoich badaniach nad współczesną literaturą austriacką skupiłam się przede wszystkim na twórczości Petera Turriniego, Felixa Mitterera, Petera Handkego i Thomasa Bernharda. Jeszcze podczas prac nad wymienionym już tomem *Literatura austriacka w Polsce w latach 1980–2008. Bibliografia adnotowana* w moim polu zainteresowań znalazła się twórczość Thomasa Bernharda. Jestem autorką zamieszczonego w bibliografii hasła przedmiotowego dotyczącego tego autora. W tomie *Literatura Austriacka w Polsce w latach 1980–2010. Szkice do historii recepcji* opublikowałam poświęcony Bernhardowi tekst *Najlepsza reklama dla Austrii? – Thomas Bernhard*. Analizowałam w nim przyczyny trudności w recepcji jego utworów, różnice w tym względzie w Polsce i Austrii. Omawiałam działalność polskich twórców propagujących dzieła Bernharda w Polsce, takich jak na przykład Krystian Lupa, włączając również głosy krytyki literackiej i teatralnej. W tomie *Anioły i demony zapomnienia. Szkice o literaturze austriackiej XX i XXI wieku* ukazała się inna moja publikacja poświęcona temu autorowi: *Thomas Bernhard – geniusz wyklęty*, omawiam w niej między innymi typy Bernhardowskich bohaterów – samotnych artystów i zdziwaczałych, popadających w szaleństwo intelektualistów.

W 2010 roku w „Studiach Niemcoznawczych” (tom XLV, pod red. Lecha Kolago), opublikowałam artykuł odnoszący się do historii i rozwoju dramatu ludowego od połowy XIX wieku, pt. *Die Entwicklung des Volksstücks im deutschsprachigen Raum um die*

Jahrhundertwende und die Umfunktionierung der Gattung in der deutschsprachigen Dramaturgie der sechziger und siebziger Jahre. Zawarłam w nim analizę wybranych utworów powstających w tym nurcie, omówiłam motywy dramatu plebejskiego, jego pokrewieństwa z naturalizmem, fale popularności aż do unowocześnionej wersji tej formy scenicznej z lat sześćdziesiątych i siedemdziesiątych XX wieku. Oprócz takich pisarzy, jak Franz Xaver Kroetz, Martin Sperr, Wolfgang Bauer, poświęcających swoje sztuki (zgodnie z ideą dramatu plebejskiego) outsiderom społecznym i nieuprzywilejowanym mniejszościom, wymieniam Petera Turriniego i Felixa Mitterera.

Twórczość dwóch ostatnich autorów zainspirowała mnie do napisania kilku tekstów naukowych. Dramatom Turriniego poświęcony został między innymi mój artykuł „*Teraz, kiedy nie ma już pieniędzy poznamy się bardzo szybko*”. *O bohaterach dramatów Petera Turriniego* opublikowany w „Studiach Niemcoznawczych” (tom XXXIX, pod red. Lecha Kolago) w roku 2008. W tekście tym omówione zostały sztuki *Polowanie na szczury* oraz *Józef i Maria*, w których Turrini zawarł ostrą krytykę społeczeństwa konsumpcyjnego.

Innym istotnym tekstem jest artykuł *Wymykając się z ram – o poetyce teatru Petera Turriniego na przykładzie sztuki „Alpejskie zorze”*. Został on wygłoszony w formie referatu w dniach 9–10 kwietnia 2013 roku podczas Ogólnopolskiej Sesji Naukowej „Estetyczne metamorfozy Petera Turriniego”, zorganizowanej przez Instytut Germanistyki Uniwersytetu Wrocławskiego, ukazał się następnie w tomie *Sztuka szkodzi. Demaskacje Petera Turriniego* (pod red. Krzysztofa Huszczy). Analizuję w nim ukazany przez Turriniego w wymienionej w tytule sztuce problem konfrontacji jednostki z wymogami, jakie stawia jej społeczeństwo a także najbliższe otoczenie, oraz jej chęć ucieczki od określonych z góry ról w świat alternatywny, często wyimaginowany lub też inaczej – w grę pozorów. Również tekst *Przestrzenie wielowymiarowego „ja” we współczesnych kontekstach literackich* oddany do tomu powstającego po konferencji „Interferencje kultury współczesnej” zorganizowanej przez Instytut Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego w dniach 6–8 grudnia 2013 roku w Warszawie, odnosi się w dużej mierze do twórczości Petera Turriniego.

4. RECEPCJA LITERATURY NIEMIECKOJĘZycznej W POLSCE PO 1945 ROKU

Przyglądając się zakresowi mojej pracy naukowej we wcześniej wskazanych obszarach, można wyłonić z nich kolejne zająbiające się z nimi pole badawcze, a mianowicie teksty i działalność poświęcone zagadnieniu recepcji niemieckojęzycznej literatury w Polsce. W pierwszej kolejności wpisuje się w nie redakcja omówionych wcześniej tomów związanych z recepcją literatury austriackiej, wraz z zawartymi w nich rozdziałami mojego autorstwa:

– *Literatura austriacka w Polsce w latach 1980–2008. Bibliografia adnotowana*

– *Literatura austriacka w Polsce w latach 1980–2010. Szkice do historii recepcji*

– *Anioły i demony zapomnienia. Szkice o literaturze austriackiej XX i XXI wieku*

Z obszaru badań obejmującego literaturę niemiecką na Śląsku przypisać należałoby tu publikacje dotyczące między innymi recepcji twórczości Gerharta i Carla Hauptmannów. Są to na przykład teksty: *Twórczość Carla Hauptmanna w kulturowej przestrzeni Dolnego Śląska jako wartość budująca tożsamość mieszkańców regionu*, zamieszczony w tomie *Carl i Gerhart Hauptmann – dzieło i model jego odbioru* (pod red. Edwarda Białka, Jana Pacholskiego, Piotra Niemca, 2012) i *Zum Perspektivenwechsel bei der Rezeption des Schaffens von Carl und Gerhart Hauptmann* opublikowany w „Orbis Linguarum” (Vol. 32). W publikacjach tych zwracam uwagę na różnice, jakie istnieją w zasięgu recepcji twórczości Gerharta i Carla w Polsce. Dzieła Carla Hauptmanna przez długi czas nie były tłumaczone na język polski, dopiero w ostatnich latach sytuacja ta uległa zmianie. Podkreślam zasługi polskich badaczy, którzy przyczynili się do popularyzacji jego dzieł przez polskiego odbiorcę, wymieniam tu między innymi Jana Koprowskiego, Annę Strokę, Mirosławę Czarnecką, Wojciecha Kunickiego, Edwarda Białka, Piotra Knapika, Krzysztofa A. Kuczyńskiego. Wspominam o istotnych dla recepcji dzieł braci Hauptmannów pozycjach wydawniczych, takich jak: *Gerhart und Carl Hauptmann – Leben, Werk und kulturtragende Tätigkeit*, roczniku *Carl und Gerhart Hauptmann Jahrbuch*, redagowanym od 2006 roku przez Krzysztofa A. Kuczyńskiego, o serii publikacji *Hauptmanniana. Beiträge zur Carl-und-Gerhart-Hauptmann-Forschung*. Wreszcie wymieniam istotne przedsięwzięcie, którego podjął się w ostatnim czasie prof. dr hab. Krzysztof A. Kuczyński, który opublikował w 2011 roku po raz pierwszy

w języku polskim wspomnienia pierwszej żony Carla Hauptmanna zatytułowane *Mein Lebensfaden*.

Podobnie moje publikacje na temat twórczości Moniki Taubitz, zaliczone w zainteresowaniach badawczych do badań nad literaturą niemiecką na Śląsku, w dużej mierze omawiają problem jej recepcji w Polsce. Zagadnienie to uwypuklam we wspomnianych już wystąpieniach – *Andreas Gryphius und andere schlesische Autoren im Schaffen von Monika Taubitz* i *Zur Darstellung und Weiterentwicklung der Kultur der ehemaligen deutschen Ostgebiete und zur Förderung der deutsch-polnischen Wechselbeziehungen im Leben und Schaffen von Monika Taubitz*.

W wystąpieniach tych analizuję kontakty poetki z Polską po opuszczeniu Dolnego Śląska po drugiej wojnie światowej, począwszy od jej pierwszej podróży do Polski odbytej w roku 1972, poprzez jej kolejne wizyty i wreszcie pierwsze badania nad jej twórczością, których podjął się prof. dr hab. Paweł Zimniak z Uniwersytetu w Zielonej Górze. Zwracam uwagę na zasadniczy przyczynek do recepcji jej utworów w Polsce, którym są oczywiście ich przekłady na język polski, między innymi powieści *Przez dziurę w płocie. Opowieść z dzieciństwa 1944-1946* (2006), w tłumaczeniu Justyny Kubocz i Jana Pacholskiego, prezentowanej na targach książki we Wrocławiu w grudniu 2006 i podczas licznych odczytów poetki oraz jej wieczorów autorskich organizowanych w Polsce. Ogromne znaczenie, jak wspominam, ma oczywiście już kilka dwujęzycznych publikacji jej wierszy w tomach serii „Nowe Książki z Niemiec”, w tym *Flußleben. Gedichte / Żywot rzeki. Wiersze* z 2014 roku, który zawiera utwory z redagowanego przeze mnie niemieckojęzycznego zbioru *Flußleben* z 2013 roku. Działaniami zmierzającymi niewątpliwie do upowszechnienia dorobku Moniki Taubitz w Polsce było przeniesienie dyskusji na temat jej twórczości z Dolnego Śląska do Warszawy, podczas omówionego już przeze mnie powyżej Międzynarodowego Seminarium Naukowego z cyklu „Deutsche Literatur und Kultur hautnah”.

5. LITERATURA W NAUCZANIU JĘZYKÓW OBCYCH

Z uwagi na moje wieloletnie doświadczenie w pracy zawodowej związanej z kształceniem przyszłych nauczycieli języków obcych problematyka dydaktyzacji tekstu literackiego wpisała się wyraźnie w zakres moich zainteresowań naukowych.

Podczas prowadzonych przeze mnie zajęć ze studentami staram się nie tylko przekazywać im wiedzę o wybranych zagadnieniach historii literatury niemieckojęzycznego obszaru językowego, lecz także inspirować praktycznymi wskazówkami na temat zastosowania tekstu literackiego na lekcjach języka obcego. W nowym, wprowadzonym w mojej jednostce macierzystej programie studiów licencjackich, którego jestem współautorem i który został nagrodzony za jego innowacyjność przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, znalazły się dwa przedmioty „Wykorzystanie tekstu literackiego w nauczaniu języka obcego” oraz „Nauczanie języka obcego poprzez kulturę”, które będę prowadzić w CKNJO i EE od roku akademickiego 2014/2015.

Również tematyka prac licencjackich powstających podczas prowadzonego przeze mnie seminarium dyplomowego oscyluje wokół dydaktyzacji tekstów literackich i ich zastosowania w tzw. DaF-Unterricht.

Chcąc poszerzyć moją wiedzę dotyczącą ww. zagadnienia, uczestniczyłam w konferencjach naukowych poświęconych między innymi temu tematowi i wygłosiłam na nich referaty. Jeden z nich (przygotowany wspólnie ze specjalistą w dziedzinie dydaktyki dr. Przemysławem Wolskim) dotyczy strategii zastosowania tekstów literackich w kształceniu językowym i nosi tytuł *Teksty literackie w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego*. Referat został wygłoszony na Konferencji Naukowej „Europejski System Opisu Kształcenia Językowego i Europejskie Portfolio Językowe a polski system edukacji” organizowanej w Łodzi, w dniach 26–28 września 2006 roku, następnie został opublikowany w tomie *Dokumenty Rady Europy a nauczanie języków w polskim systemie edukacji* (pod red. Mirosława Pawlaka, Jadwigi Fisiak). Mój wkład pracy w powstanie publikacji (oszacowany na 35%) polegał na zebraniu i opracowaniu materiałów dotyczących części poświęconej poezji i przygotowaniu wersji roboczej tego fragmentu tekstu.

Kolejnymi tekstami poświęconymi omawianej tematyce badawczej były artykuły bądź też rozdziały w monografiach przedstawiające potencjał dydaktyczny dzieł Hermanna Hessego i Felixa Mitterera, których twórczością, w innych jej aspektach, zajmowałam się niezależnie. Publikacje te to między innymi teksty *Literarische Texte im Fremdsprachenunterricht am Beispiel des Romans „Unterm Rad” von Hermann Hesse*, zamieszczony w tomie poświęconym dydaktyzacji literatury *„Schuhnummer oder Leben!” Beiträge zur Literaturdidaktik und zum kinder- und jugendliterarischen Schrifttum*

(pod red. Edwarda Białka i Czesława Karolaka) z 2007 roku i *Zum Einsatz von kinderliterarischen Texten im Fremdsprachenunterricht am Beispiel des Kinderbuches „Superhenne Hanna“ von Felix Mitterer*, opublikowany w tomie *Förderung der Lesekompetenz im schulischen und universitären Bereich. Beiträge zur Literatur- und Fremdsprachendidaktik* (pod red. Edwarda Białka i Krzysztofa Huszczy) z 2009 roku. Poza teorią publikacje te zawierają praktyczne wskazówki dla nauczycieli dotyczące możliwości wprowadzenia wybranych utworów literackich wymienionych autorów na lekcjach języka niemieckiego.

Ukoronowaniem moich zainteresowań związanych z badaniem teorii i praktyki dydaktyzacji obcojęzycznego tekstu literackiego jest wydany w 2013 roku pod moją redakcją przy współpracy z dwoma pracownikami naukowymi z innych ośrodków badawczych tom monograficzny poświęcony dydaktyce literatury i języków obcych *Didaktische Potenziale erproben. Aufsätze zur Literatur- und Fremdsprachendidaktik sowie Interviews mit Janosch, Karl-Markus Gauß und Therese Chromik*, hrsg. v. **Katarzyna Nowakowska in Verbindung mit Ewa Jarosz-Sienkiewicz und Joanna Zator-Peljan, Dresden – Wrocław: Neisse Verlag & Quaestio 2013, s. 271.** Mój wkład pracy w redakcję ww. publikacji był zasadniczy (oszacowany na 80%), polegał na organizacji przedsięwzięcia, którego byłam pomysłodawcą, korekcie redakcyjnej tekstów i opracowaniu redakcyjnym całego tomu, a także napisaniu wstępu. Praca ta wiąże się z większym projektem realizowanym w Zakładzie Dydaktyki Literatury Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, przy czym wyżej wymieniony tom był częścią projektu realizowaną pod moim kierownictwem, zawiera on zebrane i zredagowane przeze mnie eseje naukowców z różnych ośrodków akademickich poświęcone teoretycznym rozważaniom dotyczącym współczesnej dydaktyki literatury oraz prezentujące praktyczne wskazówki dla nauczycieli i uczących się. Celem publikacji było nie tylko formułowanie propozycji dydaktycznych, lecz także ukazanie możliwości rozwijania motywacji czytelnicej i zdiagnozowanie stanu istniejącego w tym zakresie.

W dniach 24–25 kwietnia 2014 roku odbyła się w Legnicy zorganizowana z mojej inicjatywy we współpracy CKNJO i EE z innymi ośrodkami naukowymi – Wydziałem Nauk Społecznych i Humanistycznych Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Witelona w Legnicy oraz Państwowym Uniwersytetem Pedagogicznym im. Iwana Franki w Drohobyczu **Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Języki obce i**

literatura w dobie kryzysu humanistyki”, poświęcona w dużej mierze również tematyce dydaktyki i dydaktyzacji literatury obcojęzycznej.

Na liście moich publikacji znajduje się jeszcze kilka artykułów nieomówionych powyżej, niewpisujących się w zaznaczone obszary badawcze, a ponadto cztery recenzje wydawnicze (dwie omówione) i pojedyncze przekłady wierszy.

PLANY NAUKOWE

Moje dalsze plany naukowe związane są z ukończeniem przygotowań do publikacji wierszy Nilsa Jensena: *Ausgewählte Gedichte / Wiersze wybrane*, pod moją redakcją i z moim posłowiem.

W przygotowaniu znajdują się również dwa współredagowane przeze mnie tomy pokonferencyjne: *Języki obce i literatura w dobie kryzysu humanistyki* powstający jako pokłosie wspomnianej powyżej Międzynarodowej Konferencji Naukowej pod tym samym tytułem i drugi: *Regionen der Kulturen – Kulturen der Regionen*, powstający po I Międzynarodowym Seminarium z serii „Deutsche Literatur und Kultur hautnah”.

Do druku zostały oddane teksty: „*Altgedachtes und Neugeträumtes*”. *Monika Taubitz auf der Suche nach der alten-neuen Heimat* – do tomu powstającego po IX Międzynarodowej Konferencji Naukowej „Wschód – Zachód. Dialog języków i kultur” i *Przestrzenie wielowymiarowego „ja” we współczesnych kontekstach literackich* – do tomu powstającego po konferencji „Interferencje kultury współczesnej” (szczegółowo na liście konferencji).

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA ZA PRACĘ NAUKOWĄ

W 2004 roku otrzymałam **Nagrodę Rektora Uniwersytetu Warszawskiego**.

W latach 2005, 2006 otrzymałam **Nagrodę z okazji Święta Uniwersytetu Warszawskiego**. W latach 2010, 2011, 2012, 2013 otrzymałam **Nagrodę Dyrektora Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej**.

STYPENDIA

Otrzymałam następujące stypendia:

- 1995 – stypendium DAAD (Deutscher Akademischer Austauschdienst) – Technische Fachhochschule w Bremen (01.08–30.08)
- 2007 – roczne Stypendium Rektora Uniwersytetu Warszawskiego wspierające dalszy rozwój naukowy osób najbardziej płodnych naukowo w skali swojej jednostki
- 2008 – roczne Stypendium Rektora Uniwersytetu Warszawskiego wspierające dalszy rozwój naukowy osób najbardziej płodnych naukowo w skali swojej jednostki
- 2008 – stypendium Austriackiego Towarzystwa Literackiego (Österreichische Gesellschaft für Literatur) (31.03–6.04)
- 2009 – stypendium w ramach umowy bilateralnej Uniwersytetu Warszawskiego z Freie Universität w Berlinie (21.08–03.09)
- 2012 – stypendium w ramach umowy bilateralnej Uniwersytetu Warszawskiego z Uniwersytetem Wiedeńskim (10–15.12.2012)
- 2013 – stypendium Austriackiego Forum Kultury otrzymane od Biblioteki Austriackiej w Warszawie na pobyt w celach naukowych w Wiedniu (11–15.03.2013)

DOROBEK DYDAKTYCZNY

RODZAJ PROWADZONYCH ZAJĘĆ

Od roku akademickiego 2002/2003 prowadzę w wymiarze pełnego etatu zajęcia dydaktyczne na Uniwersytecie Warszawskim w Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej. Były to lub są zajęcia przeznaczone zarówno dla studentów studiów stacjonarnych, jak i niestacjonarnych – wieczorowych, zaocznych a także dla studentów studiów podyplomowych.

W Uniwersyteckim Kolegium Kształcenia Nauczycieli Języka Niemieckiego w ramach seminarium licencjackiego w latach 2006–2013 wypromowałam 60 licencjatów i zrecenzowałam 47 prac licencjackich, prowadzę konwersatorium z historii literatury krajów niemieckojęzycznego obszaru językowego, z wykorzystania tekstu literackiego w nauczaniu języka obcego, prowadziłam również ćwiczenia z praktycznej nauki języka niemieckiego (PNJN).

W skali całego Uniwersytetu Warszawskiego prowadziłam zajęcia ogólnouniwersyteckie z historii literatury krajów niemieckojęzycznego obszaru językowego, a także lektorat z języka niemieckiego.

W Wyższej Szkole Finansów i Zarządzania w Białymstoku, na Wydziale Nauk Humanistycznych w latach 2004–2006 prowadziłam konwersatorium z historii literatury krajów niemieckiego obszaru językowego i ze wstępu do literaturoznawstwa.

OPIEKA NAD STUDENTAMI

W roku akademickim 2011/2012 hospitowałam w roli **opiekuna praktyk** studenckich lekcje prowadzone przez studentów w ramach realizowanych przez nich specjalistycznych praktyk zawodowych w szkołach na terenie Warszawy. Kilkukrotnie pełniłam również funkcję **opiekuna roku**.

DZIAŁALNOŚĆ DYDAKTYCZNA ZA GRANICĄ

W ramach programu LLP-Erasmus prowadziłam działalność dydaktyczną w uniwersytetach na Węgrzech i w Norwegii:

- University of West Hungary (Apaczai Csere Janos Faculty), Győr (13.03–15.03.2012 i 26.02–28.02.2013)
- Østfold University College, Halden (22.05–24.05.2012 – wizyta monitoringowa i dydaktyczna 10.04–12.04.2013)

PROMOWANIE INNOWACYJNYCH FORM DYDAKTYCZNYCH

Do moich osiągnięć dydaktycznych w zakresie promowania oryginalnych, innowacyjnych form dydaktycznych należy współautorstwo w nowym **programie studiów licencjackich, który został nagrodzony w ogłoszonym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego konkursie „O milion złotych”** dla najlepszych programów kształcenia zgodnych z Krajowymi Ramami Kwalifikacji, wdrażających najbardziej zaawansowane systemy poprawy jakości kształcenia.

W roku akademickim 2011/2012 powołana zostałam przez Rektora UW na **członka Komisji Rektorskiej ds. Programów Kształcenia**, w trakcie prac Komisji recenzowałam programy kształcenia wybranych jednostek odnośnie do ich dostosowania do wymogów Krajowych Ram Kwalifikacji.

DOSKONALENIE ZAWODOWE

Starając się, niezależnie od rozwoju naukowego, podnosić swoje kwalifikacje związane z pracą dydaktyczną, w tym szczególnie z kształceniem przyszłych nauczycieli języków obcych, brałam udział w licznych szkoleniach i seminariach, były to między innymi:

- seminarium doskonalące *Najnowsze tendencje we współczesnej literaturze niemieckiej* organizowane przez Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Goethe-Institut Inter Nationes w Warszawie, w wymiarze 26 godzin zajęć dydaktycznych, w Sulejówku w dniach 18–20 listopada 2002 roku
- seminarium doskonalące *Opowiedz mi jakąś historię – nowa niemiecka literatura a jej medialne adaptacje* organizowane przez Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

- i Goethe-Institut Inter Nationes w Warszawie, w wymiarze 25 godzin zajęć dydaktycznych, we Wrocławiu w dniach 26–28 maja 2003 roku
- seminarium doskonalące *Deutsche und Polen – eine Chronik* organizowane przez Goethe Institut w Warszawie, Goethe Institut w Krakowie, Instytut Kultury i Informacji Naukowo-Technicznej RFN, w Warszawie w dniach 25–26 listopada 2004 roku
 - XIII Internationale Tagung der Deutschlehrerinnen und Deutschlehrer / Międzynarodowa Konferencja Nauczycieli Języka Niemieckiego, organizowana przez Instytut Germanistyki Uniwersytetu w Grazu, 6 sierpnia 2005 roku
 - seminarium doskonalące *Obraz Polaków we współczesnej literaturze niemieckiej* organizowane przez Centralny Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli i Goethe Institut w Warszawie, w wymiarze 19 godzin zajęć dydaktycznych, w Sulejówku w dniach 20–22 kwietnia 2006 roku
 - szkolenie *Nowe e-kursy językowe na UW* organizowane przez Centrum Otwartej i Multimedialnej Edukacji UW w ramach projektu *E-lektoraty UW*, w Warszawie 9 czerwca 2011 roku (szkolenie odbyło się w ramach programu *Nowoczesny Uniwersytet – kompleksowy program wsparcia dla doktorantów i kadry dydaktycznej Uniwersytetu Warszawskiego* współfinansowanego przez Unię Europejską)

NAGRODY I WYRÓŻNIENIA ZA PRACĘ DYDAKTYCZNA

W 2014 roku zostałam odznaczona przez Prezydenta RP **Brązowym Medalem za Długoletnią Służbę**. Odznaczenie to zostało mi przyznane na wniosek Rektora UW, za całokształt działalności dydaktycznej i organizacyjnej na rzecz Uniwersytetu Warszawskiego i środowiska akademickiego.

DOROBEK POPULARYZATORSKI

WIECZÓR AUTORSKI

Moja monografia poświęcona życiu i twórczości noblisty Hermanna Hessego zatytułowana *Hermann Hesse w poszukiwaniu własnej tożsamości*, została z uwagi na zainteresowanie, jakim cieszyła się na rynku wydawniczym, wznowiona i opublikowana we wrocławskim wydawnictwie ATUT w wersji rozszerzonej (2006). Podczas 15. Wrocławskich Promocji Dobrych Książek, zorganizowanych w dniach 30 listopada – 3 grudnia 2006 roku we Wrocławiu w Małym Salonie Literackim, odbył się mój wieczór autorski poświęcony prezentacji ww. książki jako nowości wydawniczej.

ODCZYTY

Innym rodzajem mojej działalności naukowo-popularyzatorskiej były wygłaszane odczyty:

– laudacja na cześć poetki Moniki Taubitz – przewodniczącej Wangener Kreis – Gesellschaft für Literatur und Kunst „Der Osten”, podczas 62. Wangener Gespräche w dniach 27–30 września 2012 roku w Niemczech w miejscowości Wangen

– odczyt *Andreas Gryphius und andere schlesische Autoren im Schaffen von Monika Taubitz* wygłoszony z okazji uroczystego wręczenia Monice Taubitz prestiżowej nagrody literackiej imienia Andreea Gryphiusa w dniu 26 października 2012 roku w siedzibie Stiftung-Gerhart-Hauptmann-Haus w Düsseldorfie

– odczyt *Zum dichterischen Wort von Monika Taubitz* połączony z prezentacją tomiku wierszy Moniki Taubitz *Flußleben*, wydanego pod moją redakcją w 2013 roku w wydawnictwach Quaestio i Neisse Verlag, podczas 63. Wangener Gespräche w dniach 26–29 września 2013 roku

ORGANIZACJA SEMINARIÓW I SPOTKAŃ AUTORSKICH

We współpracy z dyrektorem Instytutu Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego prof. dr. hab. Robertem Małeckim podjęliśmy inicjatywę zorganizowania pod wspólnym hasłem „**Deutsche Literatur und Kultur hautnah**” cyklu spotkań studentów Centrum Kształcenia nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej i Instytutu Germanistyki z tworzącymi współcześnie pisarzami niemieckojęzycznymi. Seminaria, połączone ze spotkaniami autorskimi, prezentacjami książek i wykładami zaproszonych gości, wspierają działania CKNJO i EE i IG związane z popularyzacją wiedzy, cieszą się pozytywnym przyjęciem ze strony studentów, dla których stanowią uatrakcyjnienie oferty studiów. W seminariach biorą również udział pracownicy naukowcy CKNJO i EE i IG, wygłaszając referaty. Seminaria zostały opisane szerzej w punkcie „Działalność organizacyjna”.

UDZIAŁ W KOMITETACH REDAKCYJNYCH CZASOPISM NAUKOWYCH I SERII WYDAWNICZYCH

Innym wyrazem mojego zaangażowania w działalność popularyzatorską jest współredagowanie (członkostwo w Komitecie Redakcyjnym) od 2006 roku serii wydawniczych publikowanych przez wydawnictwo ATUT – „**Nowe Książki z Niemiec**” i „**Obieżyświat**”. Seria „**Nowe Książki z Niemiec**” prezentuje literackie przykłady niemieckiego dyskursu o Polsce i stosunkach niemiecko-polskich oraz dokonania pisarzy niemieckich urodzonych na Śląsku. Ma ona na celu popularyzowanie na polskim rynku wydawniczym najnowszych pozycji literatury niemieckiej, publikowanych zazwyczaj jako tomy dwujęzyczne. W serii tej ukazało się już kilkanaście tomów, w tym w 2007 roku książka **pod moją redakcją i z moim posłowiem – Dagmar Nick: *Przydrożne znaki***.

UPOWSZECHNIANIE WIEDZY NA TEMAT DYDAKTYKI JĘZYKÓW OBCYCH

Omówiona wyżej, wydana pod moją redakcją publikacja *Didaktische Potenziale erproben. Aufsätze zur Literatur- und Fremdsprachendidaktik sowie Interviews mit Janosch, Karl-Markus Gauß und Therese Chromik*, hrsg. v. Katarzyna Nowakowska

in Verbindung mit Ewa Jarosz-Sienkiewicz und Joanna Zator-Peljan, Dresden – Wrocław: Neisse Verlag & Quaestio 2013, s. 271, zawierająca eseje polskich naukowców poświęcone współczesnej dydaktyce literatury, w tym praktyczne wskazówki dla nauczycieli języków obcych, a także wywiady z niemieckimi pisarzami – autorem literatury dziecięcej Janoschem, wydawcą czasopisma „Literatur und Kritik” Karlem-Markusem Gaussem oraz z Therese Chromik, prezentujące treści dotyczące warsztatu pisarskiego wymienionych autorów i ich rozważania na temat przyszłości literatury, stanowi w moim przekonaniu wkład w upowszechnianie wiedzy na temat teorii dydaktyki języków obcych.

WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

MIĘDZYNARODOWY PROJEKT PILOTAŻOWY „UNIFORM RAILWAY LANGUAGE FOR SAFER EUROPE”

W okresie od 01.10.2006 do 30.09.2008 roku pełniłam funkcję **kierownika międzynarodowego projektu** (ze strony polskiej) „Uniform Railway Language for Safer Europe”, finansowanego w 75% przez Europejską Komisję programu Leonardo Da Vinci, w którym brały udział instytucje partnerskie z Austrii, Niemiec, Wielkiej Brytanii, Litwy i Łotwy. Projekt miał na celu wspólne przygotowanie, redakcję i wydanie słownika w językach krajów partnerskich, sporządzenie europejskiego portfolio językowego i modułu do nauczania specjalistycznego języka angielskiego dla obsługi kolei. Podczas projektu brałam udział w naradach roboczych (02.11.2006, 9–12.11.2006 Łotwa/Ryga), zajmowałam się koordynacją pracy osób zaangażowanych w projekt po stronie polskiej (w większości przypadków byli to pracownicy UW), nadzorowałam przeprowadzenie ankiet i brałam udział w pracach nad wstępnym projektem publikacji, przygotowywałam raporty (w tym również finansowe) dotyczące realizacji prac polskich uczestników projektu.

Owoce projektu były między innymi następujące pozycje wydawnicze:

- *Language Portfolio for Railway Staff*, developed by the URLASE Project team which included Ostrovska, Signe; Karklina, Sivija, Riga: Valodu macibu centrs 2008, s. 162.
- *Multilingual Glossary – Phrase Book for Railway Staff (English, German, French, Lithuanian, Latvian, Polish)*, developed by the URLASE Project team led by Taucher, Rosalinde; Senkpiel, Annett, Riga: Valodu macibu centrs 2008, s. 53.
- *English for Train Drivers, Student’s Book*, developed by the URLASE Project team led by Pilbeam, Adrian, , Riga: Valodu macibu centrs 2008, s. 113.

**PROJEKT AFEQ
„POCZĄTKUJĄCY NAUCZYCIELE JĘZYKÓW OBCYCH
– PODWYŻSZENIE KWALIFIKACJI WOBEC NOWYCH WYZWAŃ”**

ORAZ

**PROJEKT AFEC
„POCZĄTKUJĄCY NAUCZYCIELE JĘZYKÓW OBCYCH
– ZWIĘKSZANIE SZANS NA EUROPEJSKIM I POLSKIM RYNKU PRACY”**

Jako jeden z dwóch koordynatorów programu Leonardo da Vinci w CKNJO i EE (drugim koordynatorem był dr Przemysław Wolski), mającego na celu promowanie mobilności pracowników na europejskim rynku pracy, wdrażanie nowatorskich rozwiązań edukacyjnych dla podnoszenia kwalifikacji zawodowych, a także promującego innowacyjne podejście do edukacji i doskonalenia zawodowego, przygotowałam i nadzorowałam wyjazdy studentów CKNJO i EE w celu odbycia przez nich praktyk zawodowych (trzymiesięczne staże) w Berlinie. Celem staży było zwiększenie konkurencyjności naszych studentów na polskim i europejskim rynku pracy i zdobycie przez nich praktycznego doświadczenia zawodowego. W czasie stażu studenci zdobywali nowe kwalifikacje, udoskonalali znajomość języka niemieckiego, mieli okazję kształtować wrażliwość międzykulturową oraz zdobywać umiejętność adaptowania się do warunków życia i pracy w Niemczech.

W celu przygotowania wizyt w dniach 28–30.06.2005 roku wzięłam udział w **seminarium kontaktowym w Austriackiej Krajowej Agencji Programu Leonardo w Wiedniu**, umożliwiającym nawiązanie kontaktów z instytucjami z zagranicy oraz uzyskanie praktycznych informacji na temat wnioskowania i realizacji projektów.

W dniach 26–28.02.2006 roku odbyłam w **Berlinie wizytę przygotowawczą** w instytucji przyjmującej – F+U Berlin International Academy, umożliwiającą doprecyzowanie przyszłych warunków współpracy.

W wyniku tych działań wdrożono i zrealizowano w CKNJO i EE dwa programy zagraniczne:

- Projekt AFEQ – „Początkujący nauczyciele języków obcych – podwyższenie kwalifikacji wobec nowych wyzwań”
- Projekt AFEC – „Początkujący nauczyciele języków obcych – zwiększanie szans na europejskim i polskim rynku pracy”

Podczas pobytu studentów CKNJO i EE w Berlinie odbyłam **dwie wizyty monitorujące** grupy studentów w dniach 24–26.07.2006 roku i 24–26.02.2007 roku.

Owocem ostatniej wizyty i przeprowadzonych podczas niej ankiet oraz wywiadów ze studentami była publikacja, która powstała we współpracy z dr. Karlem-Hubertem Kieferem ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie – *Erste Schritte in die ausländische Berufswelt. Berufsbereitende Massnahmen in der Deutschlehrerausbildung am Beispiel eines Fremdsprachenlehrerkollegs* [w:] *Wirtschaftsdeutsch vernetzt. Neue Konzepte und Materialien*, hrsg. v. Karl-Hubert Kiefer, Johann Fischer, Matthias Jung, Jörg Roche, München: IUDICIUM Verlag 2007, s. 143–161 (oświadczenie współautora w załączniku).

DZIAŁALNOŚĆ ORGANIZACYJNA

DZIAŁALNOŚĆ NA RZECZ UCZELNI

Od ponad dziesięciu lat staram się łączyć pracę naukową i dydaktyczną z pracą administracyjną na rzecz Uniwersytetu Warszawskiego.

Funkcje pełnione na Uniwersytecie Warszawskim w Uniwersyteckim Kolegium Kształcenia Nauczycieli Języka Niemieckiego

- w 2004 roku zostałam powołana na funkcję **kierownika** Uniwersyteckiego Kolegium Kształcenia Nauczycieli Języka Niemieckiego, pełniłam ją w dwóch kadencjach 2004/2005 do 2007/2008, 2008/2009 do 2011/2012 i pełnię ją obecnie, w trzeciej kadencji 2012/2013 do 2015/2016
- od 2004 roku do dziś pełnię funkcję **przewodniczącej Komisji Rekrutacyjnej** w Uniwersyteckim Kolegium Kształcenia Nauczycieli Języka Niemieckiego
- od 2004 roku do dziś zasiadam jako **członek w Komisjach Dyplomowych**, a także z przerwami pełnię funkcję **opiekuna roku** wybranych roczników studentów w Uniwersyteckim Kolegium Kształcenia Nauczycieli Języka Niemieckiego
- w roku akademickim 2006/2007 i 2007/2008 byłam **kierownikiem studiów podyplomowych w zakresie przygotowania pedagogicznego do nauczania języka niemieckiego** w Uniwersyteckim Kolegium Kształcenia Nauczycieli Języka Niemieckiego
- w latach 2008/2009 do 2012/2013 pełniłam funkcję **kierownika studiów zaocznych** w Uniwersyteckim Kolegium Kształcenia Nauczycieli Języka Niemieckiego
- w roku akademickim 2011/2012 zostałam **opiekunem praktyk pedagogicznych** w Uniwersyteckim Kolegium Kształcenia Nauczycieli Języka Niemieckiego

**Funkcje pełnione na Uniwersytecie Warszawskim
w Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej**

- w kadencji 2004–2008 pełniłam funkcję **zastępcy dyrektora** Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej
- od 2004 roku do dziś jestem **członkiem Rady Naukowej** Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej
- w latach 2005–2008 byłam **współkoordynatorem programu Leonardo da Vinci** dla Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej
- w roku akademickim 2006/2007 pełniłam funkcję **pełnomocnika do spraw punktów ECTS** w Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej
- od 2008 roku do dziś jestem członkiem **Wydziałowej Komisji ds. Zapewniania Jakości Kształcenia** w Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej

Praca w komisjach działających na Uniwersytecie Warszawskim

W okresie mojej pracy na Uniwersytecie Warszawskim zostałam powołana przez Rektora i Senat UW do udziału w pracach:

- **Komisji Oceniającej ds. Nauczycieli Akademickich UW** w latach 2005/2006–2011/2012
- **Komisji ds. Krajowych Ram Kwalifikacji** w roku akademickim 2011/2012
- **Komisji ds. Dyscyplinarnych na UW** od roku akademickiego 2012/2013 do dziś

ORGANIZACJA KONFERENCJI, SYMPOZJÓW, SESJI NAUKOWYCH

Brałam aktywny udział w organizacji następujących konferencji /seminariów:

Symposium Naukowe „Literatura austriacka w Polsce w latach 1980–2009” (28–29 kwietnia 2010 roku we Wrocławiu i Wałbrzychu), organizator: Instytut Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, Instytut Humanistyczny Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej im. Angelusa Silesiusa w Wałbrzychu. Organizacja konferencji w charakterze **kierownika naukowego** i referat: *Najlepsza reklama dla Austrii? – Thomas Bernhard.*

I Międzynarodowe Seminarium Naukowe z cyklu „Deutsche Literatur und Kultur hautnah” – „Regiony kultur – kultury regionów” (14–16 maja 2013 roku w Warszawie), organizator: Instytut Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej, Koło Naukowe IG. Organizacja seminarium z ramienia CKNJO i EE i referat: *Zu Regionen der Kultur im Leben und Schaffen von Monika Taubitz.*

II Międzynarodowe Seminarium Naukowe z cyklu „Deutsche Literatur und Kultur hautnah” – „NRD w literaturze – meandry pamięci i niepamięci” (13 stycznia 2014 roku w Warszawie), organizator: Instytut Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej. Organizacja seminarium z ramienia CKNJO i EE (spotkanie z dr Hansem-Christianem Trepte z Uniwersytetu w Lipsku).

III Międzynarodowe Seminarium Naukowe z cyklu „Deutsche Literatur und Kultur hautnah” – „Polsko-niemieckie migracje literackie” (14 stycznia 2014 roku w Warszawie), organizator: Instytut Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego, Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej. Organizacja seminarium z ramienia CKNJO i EE (spotkanie z niemiecką pisarką polskiego pochodzenia Brygidą Helbig-Mischewski).

Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Języki obce i literatura w dobie kryzysu humanistyki” (24–25 kwietnia 2014 roku w Legnicy), organizator: Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej Uniwersytetu Warszawskiego, Wydział Nauk Społecznych i Humanistycznych Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej

im. Witelona w Legnicy, Państwowy Uniwersytet Pedagogiczny im. Iwana Franki w Drohobycz. Organizacja konferencji w charakterze **kierownika naukowego** z ramienia CKNJO i EE i referat: *Kryzys humanistyki – kryzys tożsamości?*

DZIAŁALNOŚĆ W KRAJOWYCH I MIĘDZYNARODOWYCH ORGANIZACJACH I TOWARZYSTWACH NAUKOWYCH

Od 2006 roku jestem członkiem **Stowarzyszenia Germanistów Polskich**.

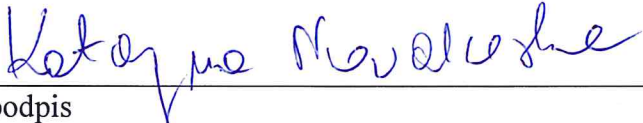
W 2012 roku zostałam przyjęta w poczet członków **Międzynarodowego Stowarzyszenia Germanistów (IVG Internationale Vereinigung für Germanistik)**.

Z uwagi na moje związki z Uniwersytetem Wrocławskim, wynikające nie tylko z uwarunkowań biograficznych (studia i obrona doktoratu), lecz także z regularnej współpracy i pielęgnowaniu kontaktów zawodowych ze środowiskiem naukowym Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego, zostałam w 2007 roku przyjęta w poczet członków **Polsko-Niemieckiego Towarzystwa Uniwersytetu Wrocławskiego**.

W 2007 roku zostałam również członkiem **Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego**.

Z uwagi na moje zainteresowania związane z życiem i twórczością Hermanna Hessego, w tym poświęconą mu publikację książkową zostałam przyjęta w 2012 roku do międzynarodowego towarzystwa naukowego **Hermann Hesse Gesellschaft**.

W 2013 roku zostałam wpisana na listę członków **Towarzystwa Polsko-Szwajcarskiego**.

podpis